

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Polska polityka wschodnia**
1. Kod zajęć/przedmiotu: 18-PPWsch-12Wsch2
2. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): obowiązkowy
3. Kierunek studiów: wschodoznawstwo
4. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): II stopień
5. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): ogólnoakademicki
6. Rok studiów (jeśli obowiązuje): I
7. Rodzaje zajęć i liczba godzin: 30 h W
8. Liczba punktów ECTS: 3
9. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia:
**Marek Figura, prof. UAM dr hab., mfigura@amu.edu.pl,
Piotr Oleksy dr, p.oleksy@amu.edu.pl**
10. Język wykładowy: polski
11. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie):

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu: Przedstawienie istoty polskiej polityki zagranicznej w XX-XXI wieku wobec wschodnich sąsiadów, w tym miejsca Polaków na Wschodzie w polskiej polityce wschodniej, i ochrony polskiego dziedzictwa kultury. Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami z zakresu historii dyplomacji i kształtowanie umiejętności analizy wydarzeń i procesów historycznych na zasadzie porównawczej i przyczynowo-skutkowej.
2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują): ogólna wiedza humanistyczna
3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
PPWS_01	Zna i rozumie historię polskiej polityki wschodniej w XX wieku w tym szczególnie po 1989 roku, zna podmioty kształtujące i prowadzące polską politykę wschodnią.	K_W01
PPWS_02	Zna i rozumie współczesne uwarunkowania międzynarodowe dla polskiej polityki wschodniej.	K_W02
PPWS_03	Potrafi formułować złożoną wypowiedź na temat polskiej polityki wschodniej, sformułowaną w języku akademickim, w oparciu o literaturę przedmiotu i inne źródła informacji	K_U01
PPWS_04	Potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi dotyczącymi polskiej polityki wschodniej	K_U02
PPWS_05	Gotów jest do inicjowania działań na rzecz interesu publicznego w zakresie polskiej polityki wschodniej	K_K04

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
1. Kształtowanie się granic Drugiej Rzeczypospolitej w latach 1918-1921 (koncepcja federacyjna, wojna polsko-bolszewicka, traktat ryski)	PPWS_01, 03, 04
2. Stosunki polsko-radzieckie w latach 1921-1939 (realizacja postanowień traktatu ryskiego)	PPWS_01, 03, 04
3. Stosunki Polski z Litwą Łotwą i Estonią w latach 1921-1939 (kontakty polityczne, ekonomiczne, kulturalne)	PPWS_01, 03, 04
4. Najazd ZSRR na Polskę 17 września 1939 r. i okupacja Kresów Wschodnich II RP w latach 1939-1941 (polityka eksterminacji polskich elit politycznych).	PPWS_01, 03, 04
5. Polityka wschodnia rządu RP na uchodźstwie w latach 1939-1945 (pomoc dla Polaków w ZSRR, tworzenie armii Andersa)	PPWS_01, 03, 04

6. Zależność Polski Ludowej od ZSRR w latach 1944-1989 (dominium radzieckie w latach 1944-1956; próby niezależności ekonomicznej w latach 1956-1970, próby niezależności ideologicznej w latach 1970-1980; droga do niezależności w latach 1980-1989)	PPWS_01, 03, 04
7. Polityka wschodnia Polski wobec ZSRR (1989-1991) – uniezależnienie się od ZSRR (rozwiązanie Układu Warszawskiego i RWPG)	PPWS_01, 03, 04
8. Rozpad ZSRR i uznanie przez Polskę niepodległości Litwy, Łotwy, Estonii, Białorusi i Ukrainy	PPWS_01, 02, 03, 04, 05
9. Droga Polski do członkostwa w NATO i Unii Europejskiej (1991-2004) – kontekst wschodni	PPWS_01, 02, 03, 04, 05
10. Stosunki Polski z Federacją Rosyjską	PPWS_01, 02, 03, 04, 05
11. Polacy na Wschodzie – jako element polskiej polityki zagranicznej	PPWS_01, 02, 03, 04, 05
12. Polityka Polski jako członka NATO i Unii Europejskiej wobec Rosji, Białorusi, Ukrainy i innych państw sukcesyjnych ZSRR	PPWS_01, 02, 03, 04, 05
13. Partnerstwo Wschodnie jako element polskiej polityki zagranicznej	PPWS_01, 02, 03, 04, 05

5. Zalecana literatura:

Podstawowa (wskazane rozdziały):

- A. Balcer, Na Wschodzie bez zmian? Polska polityka wschodnia. Stan obecny i perspektywy, Wrocław 2015.
- H. Bartoszewicz, Polityka Związku Sowieckiego wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1944-1948, Warszawa 1999.
- K. Fedorowicz, Polityka Polski wobec Rosji, Ukrainy i Białorusi w latach 1989-2010, Poznań 2011.
- A. Gil, T. Kapuśniak (red.), Polska polityka wschodnia. Uwarunkowania, koncepcje, realizacja, Lublin-Warszawa 2009.
- W. Materski, Na widcie. II Rzeczypospolita wobec Sowietów 1918-1943, Warszawa 2005.
- Najnowsza historia świata 1945-2007. T. 1-3. Red. Artur Patek, Jan Rydel, Janusz Józef Węc. Konsultacja naukowa Andrzej Mania, Kraków 2009.
- A. Skrzypek, Mechanizmy uzależnienia. Stosunki polsko-radzieckie 1944-1957, Pułtusk 2002.
- A. Skrzypek, Mechanizmy autonomii. Stosunki polsko-radzieckie 1956-1965, Pułtusk 2005.
- A. Skrzypek, Mechanizmy klientelizmu. Stosunki polsko-radzieckie 1965-1989, Pułtusk 2008.
- J. Strzelczyk, Ucieczka ze Wschodu. Rosja w polskiej polityce 1989-1993, Warszawa 2002.
- P. Żurawski vel Grajewski, Polska polityka wschodnia 1989–2015. Wymiar narodowy i unijny. Kraków 2016.

Uzupełniająca:

- J. Afanasjew, Groźna Rosja, Warszawa 2005.
- A. Andrusiewicz, Mit Rosji. Studia z dziejów i filozofii rosyjskich elit, t. I-II, Rzeszów 1994.
- L. Bazyłow, P. Wieczorkiewicz, Historia Rosji, Ossolineum, Wrocław 2005.
- S. Bielerń, M. Raś (red.), Polityka zagraniczna Rosji, Warszawa 2008.
- A. Deruga, Polityka wschodnia Polski wobec ziem Litwy, Białorusi i Ukrainy 1918-1919, Warszawa 1969.
- S. Dębski, Między Berlinem a Moskwą. Stosunki niemiecko-sowieckie 1939-1941, Warszawa 2003.
- M. Heller, Historia Imperium Rosyjskiego, Warszawa 2002.
- J. Hrycak, Historia Ukrainy 1772–1999. Narodziny nowoczesnego narodu, Lublin 2000
- M. Kornat, Polska 1939 roku wobec paktu Ribbentrop-Mołotow. Problem zbliżenia niemiecko-sowieckiego w polityce zagranicznej II Rzeczypospolitej, Warszawa 2002.
- A. S. Kowalczyk, Giedroyc i „Kultura”, Wrocław 1999.
- J. Krasuski, Tragiczna niepodległość Polski, Poznań 2000 (wyd. II, Toruń 2007).
- J. Krasuski, Europa między Rosją i światem Islamu, Toruń 2005.
- P. Łossowski, Dyplomacja Drugiej Rzeczypospolitej. Z dziejów polskiej służby dyplomatycznej, Warszawa 1992.
- D. Matelski, Losy polskich dóbr kultury w Rosji i ZSRR, Poznań 2003.
- A. Nowak, Od imperium do imperium. Spojrzenia na historię Europy Wschodniej, Warszawa 2004.

Niemcy w polityce międzynarodowej 1919-1941, t. I-IV, Poznań 1990-1992 (teksty dotyczące ZSRR).
J. Ochmański, Historia Litwy, Wrocław 1990.
J. Pruszyński, Dziedzictwo kultury Polski, jego straty i ochrona prawna, t. I-II, Kraków 2001.
Regionalizm a globalizacja. Polska – Unia Europejska oraz inne zjawiska i procesy regionalne świata.
Red. A. Chodubski, Gdańsk 2007.
W. A. Serczyk, Historia Ukrainy, Wrocław 2004.
J. Smaga, Rosja w XX stuleciu, Kraków 2002.
B. Surmacz, Współczesne stosunki polsko-ukraińskie. Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie, Lublin 2002.
Z. Szybieka, Historia Białorusi 1795–2000, Lublin 2002.
Ślady polskości. Polonia i emigracja w świetle badań i źródeł historycznych. Red. Daria Nałęcz, Warszawa 1999.
P.S. Wandycz, Z Piłsudskim i Sikorskim. August Zaleski – minister spraw zagranicznych w latach 1926-1932 i 1939-1941, Warszawa 1999.
H. Wisner, Litwa. Dzieje państwa i narodu, Warszawa 1999.
W. Włodarkiewicz, Przed 17 września 1939 roku. Radzieckie zagrożenie Rzeczypospolitej w ocenach polskich naczelnych władz wojskowych 1921-1939, Warszawa 2002.
K. Zernack, Polska i Rosja. Dwie drogi w dziejach Europy, Warszawa 2000.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	X
Dyskusja	X
Praca z tekstem	
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu							
	PPW S_01	PPW S_02	PPW S_03	PPWS _04	PPWS _05			
Egzamin pisemny								
Egzamin ustny								
Egzamin z „otwartą książką”								
Kolokwium pisemne								
Kolokwium ustne	X	X	X	X	X			
Test								
Projekt								
Esej	X	X	X	X	X			
Raport								
Prezentacja multimedialna								
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)								
Portfolio								
Inne (jakie?) -								
...								

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności		Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		30 h
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	
	Czytanie wskazanej literatury	30 h
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	15 h
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	15 h
	Inne (jakie?) -	
...		
SUMA GODZIN		90
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		3

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0): znakomite opanowanie faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Bardzo wysoka umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Bardzo wysoka świadomość interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.

dobry plus (db+; 4,5): bardzo dobre opanowanie faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Wysoka umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Wysoka świadomość interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.

dobry (db; 4,0): dobre opanowanie faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Dobra umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Świadomość interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.

dostateczny plus (dst, 3,5): opanowanie faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Świadomość interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.

dostateczny (dst, 3,0): elementarne opanowanie faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Elementarna umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Elementarna świadomość interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.

niedostateczny (ndst, 2,0): brak opanowania faktografii z zakresu historii polskiej polityki wschodniej, jej stanu obecnego oraz jej uwarunkowań. Nieumiejętność sformułowania zwartej,

spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi na temat polskiej polityki wschodniej. Brak świadomości interesu publicznego, racji stanu i etycznych norm dyskursu na temat polskiej polityki wschodniej.